

KUR'ÂN VE İLİM

Ahmet BEDİR *

Kur'ân'ı Kerîm'in bazı ayetleri ile asrımızda çoğalan fenni keşifleri arasında münasebet kurmak, Kur'ân ayetlerini keyfi yorumlama sayılmaz. Bizi bu kanaate götüren, Yüce Allah'ın kendi beyanıdır. Kur'ân'da tabii ilimleri teşkil eden meselelere dikkatimizi çeken çok sayıda ayet vardır. Fıkıh ilminin sahasına giren 150 ayete mükabil; fizik, kimya, astronomi, biyoloji, tıp ... gibi sahalara dair 750 kadar ayetele Kur'ân, inceleme ve tefekkürü emretmektedir¹.

Yüce Allah (cc) şöyle buyurur: "Biz ayetlerimiz gerek kâinatta, gerek kendi şahsi alemlerinde onlara peyderpey göstereceğiz, ta ki; onlar da bu Kur'ân'ın hak olduğunu anlayacaktır."² Bu ayeti kısaca tahlil edecek olursak anlaşılır ki:

a) Allah (cc) varlığını ispat maksadına bağlı olarak, makro ve mikro alemde bir kısım deliller gösterecektir.

b) Bu deliller Kur'ân'ın indiği dönemden başka, daha ildeki zamanlarda olacaktır.

c) İstikbalde meydana çıkacak olan bu delillerin bir kısmı bizzat insanların öz varlıklarında tebeyün edecektir.

d) Bu deliller Kur'ân'ın vahyi eseri olduğunu ispatlayacaktır.

e) Kur'ân'ın çekirdek ve prensipler halinde fenni mevzular da dahil, her şeyi ihtiva ettiği peyderpey anlaşılacaktır.

Kur'ân fizik, kimya ve tıp kitabı değildir. O, esas olarak tevhid, nübüvvet, haşir ve adalet mevzuları üzerinde durur ve fenni mevzularından dolayı olarak bahseder.

Kur'ân'da yukarıdaki zikredilen ayet gibi içiçe manaların dopdolu olduğu nisbî müteşabih ayetler³ hakkında fazla mütalaa yürütülebilen bir durum arzeder⁴. Elmalılı, bu gerçeği şöyle dile getirir:

* Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Öğretim Görevlisi.

1 Cerrahoğlu, İsmail, *Tefsir Tarihi*, II, 437

2 *Fussilet* (41): 53

3 bkz. Elmalılı, *Hak Dini Kur'ân Dili*, II, 310

“Müteşabihat-ı Kur’ân’dan bir çoğu böyle kesreti maaniden dolayı bir şaşaaı beyan içinde bulunduğundan nazarları kamaştırır”⁵. Bu kısım ayetlerin manaları izafi olup anlaşılması duruma göre farklılık arzeder. Ancak, bu manalar arasında, vakti gelince belli olurlar⁶.

Burada şu kadarını ifade edelim ki; insan kendisini çevreleyen dünya ile çok sıkı münasebetler içindedir. Kendisi de kâinatın bir parçasıdır. Fakat insan gerek kendisi, gerek ise kâinatın yapısı hakkında çok azşey bilmektedir. Varlığın gerçeğine dair bildiği, sadece sınırlı duyuları ve idrakiyle çerçevelemiştir. Lisandaki kelimeler bile duyuların çerçevesine giren manalarla sınırlı olursa, ya bilmediği hakikatlar hakkında nasıl fikir edinecektir? Meselâ siz, *Asr-ı Saadet*’te yaşayan insanlara radyoyu anlatmak istiyoruz. Elbette bilmedikleri bu meseleyi, bildikleri bir mefhumu kullanarak: “Radyo, demir veya tahtadan bir kutu olup, dünyanın öbür yanında konuşan adamın sesini alıp tekrarlar” vb. şeyler diyerek anlatmaya çalışırız. Halbuki, radyo, onların bildiği kutu değildir. Elektrik, elektronik, elktromanyetik dalgalar, transistörler, verici merkezi vb. bir çok unsurun mevcudiyetiyle meydana gelmiştir. Sadece bir yönüyle kutuya benzer. Ama ne çare ki, o günün insanlarına anlatmak için bu *müşabih* (benzer) kelimeyi kullanmak zaruridir.

Aynı zamanda müteşabih kelimelerden gerçekleri tam olarak öğrenmeye çalışmak insanı yanıltarak çıkmaza götürür. Siz o, *Asr-ı Saadet*’in toplumuna “Ülkemizde radyo diye demir ve tahtadan konuşan bir kutu var” deyip ayrılınca, onlar “konuşan demir kutu” mefhumundan çeşitli neticeler çıkarmaya gideceklerdir. Birisi “Demir kutu konuştuğuna göre dilinin de olması gerekir. Çünkü dilsiz konuşma olmaz. Bir başkası “dili olduğuna göre ağzı da olmalıdır.” diyecektir. Görüldüğü üzere, müteşabih kelimelerle ne kastedildiğini bilmeyenlerin böyle yanlışlara düşmesi mukadderdir⁷.

Halbuki Allah’ın “Kitapta müteşabihler de vardır. Onları değerlendirmekte çok temkinli olun.”⁸ kabilinden ikazlarını kendisine rehber eden mü’min, o müteşabih kelimeleri Kur’ân açısından arzu edilen biçimde anlar. Şöyleki: Onlar, Allah tarafından gelen her şeyin hakk

4 Not: Nisbî müteşabihler diye isimlendirilen bu ayetler, Allah’u Tealala’nın sıfatlarına dair olan, inceliği ne kadar gayert sarfedilse de bilinmeyen müteşabih ayetlerle karıştırılmamalıdır.

5 Elmalı, a. g. e., aynı yer.

6 A. g. e., aynı yer.

7 Yıldırım, Suat, *Kur’ân’da Fenni Keşifler*, Sızıntı Dergesi, Sayı: 101

8 *Âl-i İmrân* (3): 7

olduğuna inanır, keza bildiği gerçeklere delaletlerinin tam olmadığını bilir, lafızlar üzerinde inatılığa girmeksizin, ayetlerin yardımıyla belirli bir fikir edinirler.

Cahiller ve kötü maksatlılar ise bu müteşabih ayetlerin üslubunu incelemeden, manalarını düşünmeden ve geleceğe dair verdiği haberlerin gerçekleşmesini beklemeden hemen kr krne onları yalanlamaya kalkışıp müteşabihleri menfi manada yorumlayarak mü'minler arasına şüphe atmaya çalışırlar. Allah (cc) bu her iki sınıf insanı Raslullah'a hitaben: "Kitabı indiren odur. Onda bir kısım ayetler muhkemdir (manası açık olan, hakkında şüphe ve tereddüt meydana gelmeyen ayetler) ki bunlar Kitab'ın anası (temeli)dir. İşte kalplerinde yamukluk bulunanlar sırf fitne aramak (tekini berikini saptırmak) ve kendi arzularına göre O'nu yorumlamaya yeltenmek için O'nun müteşabih olanına yapışıp onunla uğraşıp dururlar. Halbuki O'nun te'vilini ancak Allah bilir. İlimde yüksek payeye erenler derler ki: 'Biz inandık hepsi Rabbimiz tarafındandır' derler. (Bunları) aklı selim sahiplerinden başkası anlamaz"⁹.

İslâm'in başlangıcından günümüze kadar bu tür ayetleri menfi olarak yorumlayan kimseler kmıştı ve çıkacaktır da.

Hem niçin Kur'an ayetleriyle fenni keşifleri irtibatlandırmalayalım ki!? Müslümanların, tarihte Kur'an'dan kaynaklanan büyük bir medeniyet gerçekleştirmiş olmaları, Kur'an'ın kıyamete kadar gelecek insanlığa ilmi, her Şeyi kuşatan Yüce Allah tarafından bir rehber olarak gönderilmiş olması, hem az önce zikrettiğimiz Kur'an'daki *müteşabih* ayetlerde olan manaların bu duruma müsait olması bizi sonuna kadar haklı göstermiyor mu?

Bununla birlikte bazı kimselerin hatırına Öyle bir soru gelebilir: "Kur'an bu gerçekleri sarıp sarmalamak, onlara mücmel (kapalı) işaretlerde bulunmak yerine, açık ve kesin ifadelerle bildirirse daha iyi olmaz mıydı?"

Kur'an tabii ilimlerin sahasına giren bu kabil meseleleri, esas maksad ve gaye olarak anlatmaz. Gaye, Allah'ın varlığına, birliğine, Şu muhteşem kâinatın yaratıcısı olduğuna; insanın, yuları boynunda meraya salı verilmiş bir deve olmadığına, bir daha dirilmemek üzere kabre girip rtmeyeceğine, insanların dikkatlerini bu muhteşem nizama, nizamın tezahürlerine ve delillerine çekmek, Allah'a iman etmenin meyvelerini göstererek hidayet ve istikamete götürmektir.

şimdi Kur'an delil göstermek için, "Ey insanlar! şu koca dünyanın nasıl döndüğüne bakınız ve Rabbinizin kudretini ta'zim

9 l-i İmrân (3): 7

ediniz, böylece Allah'ı bilmeye vasıl olunuz" veya "Allah'ın büyüklüğünü anlamak için şu bir avuç su içindeki binlerce organizmaya veya şu bir santimetre küp içinde üçyüz milyon spermaya bakanız da Allah'ın hikmet ve ilmini tefekkür ediniz" buyurmuş olsaydı, delil; kendisine, anlaşılması için delil getirilen şeyden daha gizli kalırdı. Hatta inanmaya bir türlü yaklaşmayan inançsız kimseler bunu inkârlarına ayrı bir bahane sayar, Kur'ân'ın insanları hidayete götürme gayesinden uzaklaşırlardı.

Halbuki ispatlama metotlarında delil olacak nesnenin benimsenmiş bariz ve bilinen bir netice olup, ondan hareketle delil gösterilen şeye varılması, esastır. Yoksa son bir kaç asırda yaşayan mensuplarının keyfini tatmin etmek için, ondört asırdır yaşamakta olan nesilleri İslâmiyet'ten uzaklaştırmanın, Kur'ân'ın insan merkezli irşad programında yeri olmazdı.

Eğer bu noktaya kadar ilahi anlatım tarzının hikmeti anlaşıldı ise, bir adım daha atarak diyebiliriz ki: Kur'ân'ın, bu gerçekleri böylesine kapalı halde ifade etmesi onun ayrı bir veciz yönüdür. Zirâ bu muazzam kâinattaki aciz insanlara bildikleri gerçekleri, kendi seviyelerine göre anlatır.

Halbuki Kur'ân'ın mucizevi üslubu, Mecnun'u peşine takan Leyla misali; kıyamete kadar birbiri arkasına dizilmiş, her biri farklı seviyedeki nesiller, gökteki yıldızlar misal göz kırparak peşinde koşturmakta, "Her gün yeniden doğarız/Bizden kim usanası?" (Yunus Emre) hakikatini yaşatarak, her gün yeniden vicdanlara doğmaktadır. Aslında Allah'a iman ile bilimin bağdaştırılamıyacağını savunan ve bunun reklamcılığını yapanlar ya Batı'nın oriyentalistleri ya da onların içimizdeki temsilcileridirler.

Bazıları, dini kitaplarda bilimle ilgili konuların bulunmasını, bunların incelenmesini, bilimsel hipotezlerle karşılaştırılmasını tuhaf bulabilir. Bu düşüce tarzı bize batıdan intikal etmiştir. Batılı, bilim ve din ilişkisinden bahsederken çok defa sadece Hıristiyanlığı ve Yahudiliği göz önüne değerlendirme bazan bilgisizlik; fakat çok defa oriyentalistlerin kasıtlı aleyhtarlıklarından ileri gelmektedir.

Bunlara rağmen İslâm'ı çok iyi değerlendirip ona hayranlıklarını dile getirenlerin sayısı da çoktur. Buna tipik bir misal olarak Kanada'lı embriyoloji uzmanı Prof. Dr. Keith L. Moore'u verebiliriz. Kanada'da Toronto Üniv. Tıp Fak. Anatomi Bölümü başkanı Moore şöyle diyor: "İnsanın yaratılışından bahseden ayet ve hadislerdeki bilgiler Hz. Muhammed (sav)'in kesin olarak Allah tarafından vazifeli olduğunu gösteriyor. Zirâ bütün bu gerçekler daha yeni keşfedildi. Bu da gösteriyor ki; Hz. Muhammed (sav) Allah'ın elçisidir." Bir Kanada'lı

bu gerçeği haykırırken, nasibi olmayan insanların Kur'ân'dan istifade etmemeleri ne acı ...

Şimdi günümüz ilmîne ışık tutan Kur'ân'ın bu ilmî ayetlerinden Mü'minun suresi 23/12-14, İnsan suresi 76/2, Tarık suresi 86/7 ayetleri ile Buhari, Tevhid 28 deki hadisînin mucizeliğini, Kur'ân ile hadisteki bütünlük içerisinde anlatıp yeri geldiğinde zikredilen ayet ve hadislerle işarette bulunacağız. Böylece Kur'ânî bütünlük içinde, seçilip tenkide tabi tutulan ayet ve hadislerin manaları daha iyi anlaşılacak ve bir mucize oldukları ortaya çıkacaktır. Konunun daha iyi anlaşılması için şunları önceden belirtmede fayda mülahaza ediyoruz. Önce şuna dikkat etmemiz gerekir; Kur'ân'da bu tür ayetleri, O'nun bu türlü ilimlerle ilgisi olmadığını ileri süren kimseler, iktibasta buldukları bu ayetlerin kaynağına sadık kalmadan, çarpıtarak ele almışlardır. Manalarını çarpıttıkları ayetlerdeki kelimeler, anlamları bakımından çok kıymetli manaları kaybetmiş ve tenkide kapı açacak konuma getirilmiştir.

Kur'ân Mucizeleri

1- İnsan'ın topraktan yaratılışı

Yüce Allah kendi varlığına delil göstererek buyuruyor ki: “(Allah'ın ayetlerinden) birisi de sizi topraktan yaratmasıdır.”¹⁰ Topraktan yaratılışla ilgili ayrıca bkz. Kehf 18/37, Fâtır 35/11, Gâfir 40/67.

Bu gün mevcut ilim ispat etmiştir ki, insan vücudunun aslı karbon, oksijen, hidrojen, fosfor, kükürt ... gib toprakta bulunan elementlerdendir. Ayrıca İsrâ suresinin 49-51 ayetleri de bu meseleye ışık tutar: “Bir de şöyle dediler: Biz kemik ve toz yığını olduğumuz vakit mi yeni bir yaratılışla diriltileceğiz? (Ey Rasûlüm) söyle: İster taş olsun ister demir (yeni bir yaratılışla diriltileceksiniz)” İnsan vücudunda demir yok mudur? Kanımızın rengi nedendir? Taşlar toprağın annesi değil midir? Müsbet ilmin ondört asır önce insan bünyesindeki bu elementlerin varlığını tesbit etmesi mümkün müdür? Öyle ise ümmî olan Hz. Muhammed (as)'ın dilinden bu hakikatların aynıyla ifade edilmesi mucize değil midir?

2- Nutfe, nutfe-i emşac ve sulb ile terâib

Kadın yumurtalıkları, rahimin sağında ve solunda yerleşmiştir. Fallop tüpü denen kanallar yumurtalıklardan ayda bir defa ayrılan ince

10 Rûm (30): 20

bir kum tanesi büyüklüğündeki dişi yumurtayı rahme ulaştırırlar.

Sprem hücleri, testislerde (husyeler) normal vücut hücrelerindeki genetik bilginin yarısını ihtiva edecek şekilde meydana gelirler. Burada üretilen yüz milyonlarca sperm depo edilmek üzere seminifer tüplerde epididim (testis arkasındaki keseler)'e gelir, burada tam hareketlerini kazanırlar ve uyarım sonucunda sperm kanalına doğru hareket ederler. Seminal kanallardan ve prostat kesesinden aldıkları sıvı ile birlikte "meni" olarak dışarı çıkarlar. Anne rahmine boşalan milyonlarca spermelerden biri, fallop borusundan ovuma (olgun yumurta) ulaşır ve taşıdığı genetik (nesil)'le ilgili bilgiyi nakleder. Meydana gelmiş döllenmiş yumurtaya "zigot" denir. Zigot mitoz bölünme ile çoğalırken 6-8 günde fallop borusundan rahme ulaşır ve rahim cidarina tutunur.¹¹ Cenin artık gelişmesini burada devam ettirecektir.

Kadın ve erkekte bulunan üreme organları erkekte prostat, testisler¹² ve meni kanalları, kadınlarda yumurtalıklar, yumurtalık yolları (fallop tüpleri), döl yatağı, hamileliğin son aylarında göğüs kemiğinin alt sınırına dek büyüyen rahim organının, buyruk sokumu ile göğüs kemiğinin alt sınırı arasındaki boşluğa yerleşmiştir.

Diğer bir nokta da şudur: Hipofiz bezi (beyin tabanında hayatiyet ve cinsiyet faaliyetlerini kontrol etmekle görevli merkez) erkek ve kadında böbrek üstü bezlerinin¹³ de yardımı ile yumurtalık ve testislerin faaliyetlerini kontrolle görevlidirler. Bu kontrolde ayrıca bel bölgesi ve leğen boşluğunun arka kısmından gelen otonom sinirler de yer alır¹⁴.

Buraya kadar verdiğimiz bilgilere göre diyebiliriz ki:

- a) Üreme organları leğen boşluğu içinde yer almıştır¹⁵.
- b) Meni, içerisinde başka sıvıların da bulunduğu bir sıvıdır.
- c) Döllenme, rahim kanalında, bir spermanın yumurta içine genetik bilgiyi naklederek *zigot* meydana getirmesidir.
- d) Üreme ile ilgili faaliyetlerin kontrolü hipofiz bezi, böbrek üstü bezleri, husye ve yumurtalıklardan salgılanan hormonlarla gerçekleşir.

11 Özyazıcı, Alpaslan, **Hücreden İnsan**, s. 20

12 Not: Husyeler anne karınındaki ceninin sıbû ile teraiibi arasındaki bölgede oluşur. Sonra husye, gebeliğin ilerlemesiyle yavaş yavaş aşağı iner, 7. ayda vücut dışındaki hayat torbası içine girer. (Ateş, Süleyman, **Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri**, X, 195-196)

13 Not: Zikredilen böbrek üstü bezleri böbreklerin hemen üzerinden son kaburgaların omurga ile birleştikleri yerlere yakın yerleşmişlerdir. (bkz. Sobotta Becher, **İnsan Anatomisi Atlası**, II, 261)

14 Artur, C. Guyton, **M. D. Tıbbî Biyoloji**, II, 986-1004

15 Sobotto Becher, **İnsan Anotomisi Atlası**, II, 261

Kur'an'ı Kerim, üreme organlarının leğen boşluğunda olduğunu beliğ bir tarzda *kinâf*¹⁶ bir üslup ile ifade eder: “İnsanın neden yaratıldığına bir bakın: Atılan bir sudan yaratıldı. Sulb ile teraib arasından (atılan bir sudan)¹⁷. Müfessirlere göre *sulb*; omurga kemiğine¹⁸ ve onun da kuyruk sokumuna yakın, leğen boşluğunun arka alt tarafına yerleşmiş omurlara¹⁹, *teraib* ise *teribe* kelimesinin çoğulu olup göyüs veya bağıra²⁰ denir. Böylece Kur'an-ı Kerim erkek ve kadının cinsî nahiyelerinin *sulb* ile *teraib* arasında bulunduğunu beyan etmektedir.

Ayrıca ayet-i kerimede “sulb ile teraib arasından çıkan” denip, “sulb ile teraibden çıkan” denmemesi bu gerçeği destekler mahiyettedir ve bu ayetin veciz ifadesi bu arada bulunan üreme ile ilgili bütün organlara işaret etmekten *kinaye*²¹ edilmiştir.

Meni, içinde spermelerin de bulunduğu değişik sıvılardan meydana gelen “bir terkiptir” gerçeğini Allah (cc) şöyle beyan eder: “insan başıboş bırakılacağını mı sanar? Kendisi dökülen meniden bir *nutfe* değil midir?”²²

Bu ayetler tetkik edilince iki husus açıkça ortaya çıkar. Birincisi: Meni ile nutfe aynı olmayıp, meni, “nutfe”yi içinde taşıyan bir terkip olduğudur. İkincisi: Nutfe, meniden bir parçadır. Buna göre nutfenin meniden bir parça olduğunu yani erkek mensinin ihtiva ettiği milyonlarca canlı hücreler (spermeler)’den her birine ad olduğunu söylemek mümkündür.²³ Hz. Peygamber (sav) de: “Suyun (menin) hepsinden çocuk olmaz”²⁴ hadisi şerifi ile, nutfenin meniden bir parça olduğunu beyan buyurmuştur.

Diğer taraftan Kur'an-ı Kerim’de nutfe-i emşac diye bir başka tabir vardır ki, o da karışık nutfe manasınadır²⁵. Bu “karışık nutfe”den erkekten gelen bir nutfe ile kadından bir nutfenin karıştığı ifade edilmektedir ki; bu da “zigot” a hatta karışan kromozomlara (gros-over)

16 Elmalılı, a.g.e., IX, 124

17 Kıyamet (76): 36-37

18 Elmalılı, a.g.e., IX, 109; Alûsi, *Rûhu'l-Meâni*, XXX, 124

19 Alusi, a.g.e., XXX, 97

20 Taberi, *Camu'l-Beyan*, XXX, 97

21 Elmalılı, a.g.e., IX, 124; Alusi, a.g.e., XXX, 98

22 Kıyamet (75): 36-37

23 Fahrüddîn er-Razi, *Tefsiru'l-Kebir*, XXX, 234; Elmalılı, a.g.e., VIII, 455

24 Müslim, *Nikah* 133; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, III, 49,59,93

25 İnsan (76): 2

işaret eder. Kur'an-ı Mucizu'l-Beyan'ın bu gerçeği asırlarca önce zikretmesi; dünü, bu günü veyarını bir anda gören Allah Kelam'ının mucize olduğunu göstermez mi?

İşte Kur'an'ın bu türlü ilimlerden bahsetmesine inanmayan bazı kimseler diyorlar ki: "Bu karışık nutfe tabiri ilk çağların ilkelerinde bile bilinen bir anlatım biçimi".

Başta, bu mantığın yanlış olduğu ortadadır. Çünkü 20. asrın ilk yarısına kadar insanın sperm hücresi ile yumurta hücresinin karışımından meydana geldiği bilinmiyordu. Bu konudaki fikirler 1542 yılında ortaya atılmış ve ancak 1974 yılında ilim otoriteleri tarafından kabul edilmiştir²⁶.

İlkçağın ilkeleri değil, aydınlarının bile bu konuda ilei sürdükleri şeyler, varsayımlardan öteye geçmeyen kupkuru safsatılardan ibaretti. Onları hipotezlerine şimdi çocuklar bile güler.

İlkçağın filozoflarından Hipokrates ve Calinos diyor ki: Döllenme erkeğin de kadının da gözlerinden, kulaklarından neş'et eden cüzî uzuvların dizilmesinden meydana gelir²⁷. *Pisagoras*: "Döllenme erkeğin menisinin akmasıyla veya mknatıslanma ile veya taif sinirsel unsurlar vasıtasıyla oluşur."²⁸ Prof. Dr. Keith: "Orta çağda ilim çok yavaş ilerledi. Bildiğimize göre emriyoloji konusunda Ortaçağda pek az bilimsel görüş ileri sürülmüştür. Ancak Kur'an bundan müstesnadır. Müslümanların mukaddes kitabı Kur'an-ı Kerim insanın erkekle, kadının salgıları karışımından (karışık bir nutfedden yaratıldığını söylüyor."²⁹ Şimdi Kur'an'ı tenkid edip inkâr edenlerin, bu gerçekleri gözardı etmeleriyle hiçbir yere varamıyacakları ortadadır. Böyle ön yargı ile hareket edip peşin fikirli olanlar bu tavırlarıyla ancak Kur'an'ın şu ayetine muhatab oluyorlar. "Kur'an'ı düşünmüyorlar mı? Yoksa kalpleri üzerinde kilitler mi var? ki hiç bir hakikat gönüllerine girmiyor."³⁰

3- Cenin'in Rahimde Geçirdiği Safhalar

"Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfe haline getirdik, sonra nutfeyi alaka (aşılanmış yumurta) yaptık. Peşinden, alakayı, bir parçacık et haline soktuk; bu bir parçacık eti kemiklere (iskelete) çevirdik; bu kemikleri etle kapladık. Sonra onu bir başka yaratışla insan haline

26 Özyazıcı, Alpaslan, *İnsanın Yaratışı*, Panzehir Dergisi, Sayı: 20

27 Elmalılı, a.g.e., IX, 117

28 A.g.e., IX, 118

29 Keit Moore, *The Developing Human*, s. 8

30 *Muhammed* (47):24

getirdik. Yapıp-yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.”³¹ Ana rahmine karışık bir nutfe olarak giren ceninin sıra ile alaka, mudga, kemik, kemiklere et giydirmesi, yaratılışının tamamlanıp sonradan ruhun verilmesi ve bilinen belirli bir süre sonra dünyüyü gelmesi, yukarıda mealini vermiş olduğumuz ayette sözü edilen merhalelerdir. Şimdi sıra ile görelim:

a) Alaka Dönemi:

Döllenmeden ortalama dört gün sonra³² doğacak yavrunun basit modeli rahim boşluğuna ulaşır. Yedi-Sekiz günde ise bu cisim rahim duvarına gömülmeye başlar.³³ Mûcize olduğu tenkid edilen Mü'minun suresi 14. ayette Allah (ca) şöyle buyuruyor: “Sonra nutfeyi alaka haline getirdik” *Alaka* aslında *ulûk*, *taaluk* gibi ilişmek, yapışıp tutunmak, başlı olmak manalarına gelen bir kökten türetilmiştir.³⁴ Bir nesneye yapışan, tutunan şeye Araplar *alaka* tabir ettikleri gibi, suda yaşayan ve tutunduğu canlının kanını emen (bizlerin sülük dediği) canlıya *dûdetu'l-ulûk* adını verirler³⁵.

Müfessirler genellikle bu safahayı döllenmenin tamamlanmasından sonra yapışkan yapışkan bir madde olarak *rahim cidarına asılıp tutunan* diye tanımlarlar. Bir tıp doktoru olan Maurice Bucaille de: “Yumurtanın döl yatağına yerleşmesi onun pörtüklü özelliği sayesinde gerçekleşir. Bu pörtükler yumurtanın gerşek uzantıları olup, toprağa yerleşen kökler gibi yumurtanı gerekli gelişimini sağlamak amacıyla ihtiyacı olan elemanları almak üzere organın derinliklerine doğru dalar. Bu oluşumlar kelimenin tam manasıyla döl yatağına yapıştırır. Bunların bilinmesi ise ancak çağdaş dönemde (1940 sonrası) gerçekleşmiştir³⁶.

İlginç bir gerçek de şudur: Alaka kelimesi Kur'an'da altı yerde geçer ve onlardan birisi de *Hira*'da Hz. Peygamber (sav)'e oku emriyle gelen “Yaratan Rabbinin adıyla oku, O insanı alakadar yarattı”³⁷ ayetidir. Çünkü nazil olan bu surenin adı *alak* suresidir. Bu açıklamaları ışığında diyebiliriz ki, bu ayette *fertilizasyon* (döllenme) tamamlandıktan sonra, rahim cidarına tutunan, bir sülük gibi tutunduğu

31 Mü'minun (23): 12-14

32 Özyazıcı, Alpaslan, Hücreden İnsana, s. 18

33 A.g.e., aynı yer

34 İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, a-l-k md.

35 Ebu Bekir er-Razi, *Muhtasaru's-Sıhah*, s 385-386

36 Bucaille, Maurice, *Kitab-ı Mukaddes, Kur'an ve Bilim*, s. 300-301

37 *Alak* (96): 2

yerden beslenmesini sağlayan bir fetüsten bahsedilmekte ve Kur'an'ın asırlar önce bu gerçeği söylemesiyle mucize olduğunu ibret alacak aklı olanlara duyurmaktadır.

İtirazcıların, “ayetin bu *asılıp tutunan manasını*” donmuşkan diye tercüme etmesi ve asıl kastedilen manaları gizleyip belirtmemeleri ilmin ve ilim adamı olmanın gerektirdiği dürüstlük açısından pek düşündürücüdür. Zira tercümeler de mezkûr ayetle ilgili verilen manalardan sadece hellerine el verenleri almış, diğer alternatiflere hiç bakmamışlar bilhassa kaçınmışlardır.

Yoksa itirazcılar sözü geçen ayetin, mucize olması için Kur'an'dan şunu demesini mi bekliyorlardı? “Andolsun gerçekten biz insanı, mayoz bölünme ile meydana gelen 23 kromozomlu bir sperma ile yine 23 komozomlu *ovum*'un birleşmesiyle oluşan tam hucre *zigotun* mitoz bölünme ile çoğalıp bir hafta sonra döllendiği yerden hareketle gelip, rahim cidarında bir yere asılıp tutunan blastuladan yarattık”.

Evet öyle dese idi, bu günün ilim adamlarına gelinceye kadar bunu kimse anlamazdı. Geleceğin insanına ise çok basit gelirdi. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi son bir kaç mukallit dinsizlerin keyfini tatmin için bin küsür senelik nesilleri hidayetden uzaklaştırmak; Kur'an'ın, insanın yetişmesini, kemale ermesini, bizzat maksud olan Allah'a vasil olmasını hedefleyen irşad programında yeri olamazdı.

b) Mudga Dönemi:

Allah (cc): “Sonra *alakayı* da mudga yaptık”³⁸ buyuruyor. *Mudga* ağızda çiğnemek manasına gelen “d-m-ğ” kökünden türetilmiş bir isimdir. Çiğnenecek büyüklüteki et parçasına Araplar mudga demektedirler³⁹. Çünkü bu normal bir ek olsaydı, Allah (cc) *mudga* kelimesine değil de *lahm* kelimesine kullanırdı. Çünkü Araplar et demek için genelde *lahm* kelimesini kullanmaktadırlar.

Şu halde diyebiliriz ki; mudga, görünümü ve özelliği itibariyle normal et parçası değildir. Çünkü bu safhanın sonunda ceninin tamamen veya kısmen kemiğe dönüşüp iskeletin kitlesini meydana getirir. Maurice Bucaille'nin ifadesi de bu görüşü doğrulayacak niteliktedir: (Çiğnememiş gibi olan et) metindeki *mudganın*, (tane et gibi olan) et ise *lahm* kelimesinin tercümesidir. Kur'an'da bu inceliğe dikkat edilmesi çok mühimdir. Bu embriyo başlangıcında küçük bir kütledir ki, gelişmesinin belirli bir döneminde, çıplak gözle bakılacak olsa

38 Mü'minun (23): 14

39 İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, d-m-ğ md.

çiğnenmiş bir et görünümünde olduğu tesbit edilir. Kemik sistemi, bu kitmenin içinde mezoderm denilen yerde gelişir. Şekillenen etlere kaslar giydirilir, işte *lahm* kelimesi bu kaslar için kullanılmıştır⁴⁰.

İçinde yaşadığımız teknoloji çağının verdiği imkânlardan istifade ile mudga safhasındaki bir ceninin fotoğrafla görünen şekli M. Bucaille'nin de belirttiği gibi gerçekten çiğnenmiş ve üzerinde diş izleri görünümünü veren bir durum arzeder. Mudga safhasının böyle bir sıfatla arzedilmesi ne mükemmel bir ifade tarzıdır.

Efendimiz (as) taknik imkânların olmadığı bir zamanda sanki endoskoplara bakıp görüyormuşçasına mudga dönemindeki bu safhayı belirtmesini mucize değil de ne ile izah edebiliriz? Rasulullah'ın bu bilgiyi kendisi bizzat vermemiyeceğine göre bu durum Kur'an-ı Kerim'in açık seçik Allah kelamı olduğunu göstermez mi?

c) Diğer Dönemler:

“Sonra mudgayı kemik haline çevirdik ve kemiklere et giydirdik”⁴¹. Bu ayetle yüce Allah mudga'nın (bir çiğnem et parçası) ceninde iskeleti meydana getiren kemiklere dönüştürüldüğünü beyan etmekte, bilahare kemiklere et giydirildiğini belirtmektedir.

Ceninin geçirdiği safhaları anlatan bu ayete dikkat edilirse görülecektir ki, nutfenin rahme yerleşmesinden sonra alaka, mudga, kemik ve kemiklere et giyedirilme merhalelerini belirten lafızlar Arapçada *fa-i takibiye* denilen bağlaçlarla birbirine bağlanmışlardır.

Lafızların birbirine *tertib ve takibini* ifade eden atıf harfleriyle bağlanmaları, belki de bu safhalar arasında hiç bir zaman aralığı bulunmayan, *alaka dönemi* tamamlanır tamamlanmaz *mudga*; *mudga dönemi* kemale erince ve kemiklere ifadesidir. Çünkü aynı ayet, kemiklere et giyedirilmesini ifade eden kelime ile, cenin'e ruhun verilmesi manasındaki “sonra onu bambaşka bir yarattık yaptık” cümlesi arasındaki atıf harfi *sümme*'dir. Bu atıf harfi iki fiil arasında bir zaman aralığının bulunduğu ve atıf ile matuf arasında da bir farlılık olduğuna işaret eder.

Bu durumda, ceninde iskeletin meydana gelmesiyle ruhun verilmesi arasında, önceki safhalarda mevcut olmayan bir zaman sürecinin mevcudiyeti söz konusudur, denilebilir⁴². Burada önemle üzerinde durulması gereken bir husus vardır. Memelilerin ceninleri ilk merhalelerde birbirine benzerlik arzeder. Fizikî görünümleriyle birbirine

40 Bucaille, a.g.e., s. 25

41 Mü'minun (23): 14

42 Duman, M. Zeki, Kur'an-ı Kerim ve Tıbbıya Göre Yarattığı ve Tüp Bebek Meselesi, s. 36

benzemelerine rağmen diğer özellikleriyle her memeli, kendisine has çizgiyi korur. Ama fizikî durumlardaki bu sathi benzerlik Darwin ve Darvıncilerin akıllarını bulandırmıştır. Hatta *ateizm*, Darvinizmin bağrında kök salmış ve birbirlerine destek vererek komünizmin vaz geçilmez unsuru haline gelmiştir. İşte ceninlerin birbirinden ayırılması merhalesindeki durumu, Kur'an *Halk-ı aher* (bambaşka bir yaratık) olarak tarif ediyor. "Sonra biz onu bambaşka bir yaratık olarak inşa ettik"⁴³ diyor.

Böylece Kur'an tevhid gerçeğini, inkâr selinin önünü kapatarak, insan iradesini şüpheden muhafaza etmekle tevhid kapılarını açmış bulunuyor.

Ceninin gelişme süresi ve ruhunun verilmesi hususuna gelince itirazcıların tenkid ettiği Abdullah b. Mesud (ra) hadisi bu mevzuyu açıklamada apayrı bir kıymet taşır.

Söz konusu hadis ve bu konuda rivayet edilen hadislerin birbirine mutabakat sağlanması ile birlikte; Kur'an'da bahsi edilen aynı konudaki ayetlerle tamimatına uygunluk sağlamanı gerek ayet gerekse hadislerin ışığını tek bir kaynaktan alan nurani kandiller olduğunu gösterir.⁴⁴

Ne var ki, tenkid edilen Abdullah b. Mesud hadisinin tercümesi yapıldığında, lafızlar iyi değerlendirilip aynı mevzudaki hadisler de dikkate alınarak bir konu bütünlüğü içinde incelenmesi gerekir.⁴⁵ Bu takdirde hakikat ortaya çıkmış ve bu hadisin tenkid edilecek bir yanı olmadığı tebeyyün etmiş olacaktır.

Abdullah b. Mesud (ra) rivayet ediyor: "Doğruyu söyleyen ve doğru söylediği tasdik edilmiş olan Rasulullah (sav) bize dedi ki: "Her birinizin, anasının karnındaki hilkati 40 günde delenip toparlanır. Sonra aynı zaman içerisinde tamamen alaka olur, sonra Allah bir melek gönderir ve ona şu dört kelmeyi; amelini, rızkını, ecelini ve şaki ya da said olduğunu yazmasını söyler. Sanra da ruh verilir."⁴⁶

İtirazcı bu ayetin manasını çarpıtarak vermekle birlikte kastedilen manayı da tamamen ters bir şekilde yorumlamıştır. Sözü edilen hadiste: "Cenin anne rahminde 40 günde derlenip toparlanır" denmesine karşılık o, bunu değiştirerek, "Cenin anne rahminde 40 günde tamamlanır" demiştir.

Halbuki yukarıda da anlattığımız gibi durum, itirazcının dediği gibi değildir. Hadiste bulunan manaya göre; "Cenin (embriyo), kırk gün

43 Mü'minun (23): 14

44 bkz. Buhari, Enbiya 1; Müslim, Kader 2

45 bkz. Mecelle'tu'l-Fıkhi'l-İslami, Sayı: 3, s. 673-677

46 Buhari, Kader 1; Müslim, Kader 2

içerisinde, nutfe, alaka, mudga safhalarını ardarda tamamlayıp derlenip toparlanmaktadır. “Kırk veya kırkbeş günün sona ermesiyle Allah Teala tarafından, ceninin gelişmesiyle ilgilenmesi için görevli ayrı bir melek daha gönderilir. Benzeri gelişimini tamamladıktan sonra da ruh verilir.⁴⁷

Ruhun mahiyetine gelince bu, hiç bir zaman beşer tarafından keşfedilemez. Bu konuda ileri sürülen faraziyeler hep neticesiz kalmıştır. Ruh, Allah’ın emrinden yani O’nun yaratma işlerindedir. O’nun mahiyetini ancak Allah bilir.⁴⁸ Bilim dünyasınca, insanoğluna verilen ruh, bu mekânın ayrı buudu olarak değerlendirilmiştir.⁴⁹ Yani üç buutlu mekâna, zamanın eklenmesi ile dört, hayatın eklenmesi ile beş, şuurun eklenmesi ile altıncı buud kazandırılmıştır. İnsana verilen ruhun künhü bilinmemekle birlikte hayata bir başka buut kazandırıldığı ortadadır. O halde bunu kalp atışlarıyla yahut biyolojik canlılıkla eş manada değerlendirmek apayrı bir cehaletin hatta cinnetin ifadesidir.

Çünkü hadiste anlatılan ruh, kalbin atması değildir. 19 günlük cenin henüz anneden bir parçadır. Bu durumda bebekteki canlılık emaresi ise spermdeki biyolojik bir canlılık gibi olduğundan pek ayırdedilemez. Çünkü ona da *sperm hayvancığı* denmektedir. İtirazcı eğer ruh ile kalp atışlarını veya hareketli olmayı bir tutuyorsa, bebeğin anne karnındaki hareket tahi hakkında çok geç bir vakit söylüyor. Bu tarih 19. günü değil belki zigot halinde ve ondan da öne götürülebilir.

Netice olarak diyebiliriz ki, Kur’an ve hadiste ifade edilen ruh kavramı ile 19 günlük bebeğin ilkel kalp hareketi belirtileri arasında hiçbir ilgi kurulamaz. Tahripkâr tavır, göz boyama ve cerbezelerle hiçbir yere varılamıyacağı apaçık meydandadır. Kur’an ve Hadisin mucizevî beyanlarını değil enbilgisiz insanlar, en büyük ilim adamları ve filozoflar bile bu güne kadar susturamadılar. “Hayatını din aleyhtarlığına vakfetmiş bu kısım inançsızlar, hiç olmazsa dinsizliğin neye yaradığını ve bir kısım meyvelerini göstermeleri gerekmez miydi?”

Sonuç

Bu güne kadar *Kur’an ve ilim* hakkında bir çok makale ve kitaplar telif edilmiştir. Lakin biz bu makalemizle okuyuculara bu güne kadar söylenenlerin dışında şu hususları anlatmak istedik:

47 bkz. Müslim, Kader 2

48 bkz. İsrâ (17): 85

49 Halis, Çelebi, ed-Dıbbu Mihrabu’l-İman, II, 54

1- Kur'an bir kısım fenni keşiflerden bahsetmiştir. Fakat Kur'an'ın bu konudaki anlatım tarzı apaçık anlaşılır mahiyette değildir. Bu güne kadar bu konuda yazılan makale ve kitaplar, Kur'an'ın bu konuları sanki iki artı iki dört eder derecesinde açık ifade ettiğini söylemişlerdir ki bu, Kur'an hakkında kuşkusuz bulunanları tenkide celbetmiştir. Biz bu konuya *Nisbî ayetler ve bunların fenni keşiflere ışık tuttuğunu ifade etmekle* sanırım bu problemi ortadan kaldırmış olacağız.

2- Kur'an ile ilimin çelişmediği delilleriyle gösterilmiştir.

3- İbn Mesud Hadisi ve bu konudaki yanlış değerlendirme vuzuha kavuşturulmuştur.

4- Muasır Kur'an tenkitçilerine isim verilmeden cevap verilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

- Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, I-VI, Kahire 1313/1895
- Alûsi, Ebu'l-Fadl Şihabuddin es-Seyyid el-Bağdadi, **Ruhu'l-Meani fi Tefsiri'l-Kurani'l-Azim**, I-XXX, Beyrut 1985
- Artur C. Guyton, **Tıbbi Fizyoloji**, çev. Nuran Gökhan vd., İstanbul 1989
- Ateş, Süleyman, **Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefisiri**, I-X, İstanbul 1991
- Bucaille, Maurice, çev. Suat Yıldırım, **Kitab-ı Mukaddes, Kur'an ve Bilim**, İzmir
- Buhari, **Sahih**, İstanbul 1897
- Cerrahoğlu, İsmail, **Tefsir Tarihi**, I-II, Ankara 1988
- Claude, A. Villee, **Biyoloji**, çev. M. Nihat vd. MEB, 1983
- Çelebi, Halis, **ed-Dıbbu Mihrabu'l-İman**, I-II, Beyrut 1985
- Duman, M. Zeki, **Kur'an'ı Kerim ve Tıbbı Göre İnsanın Yaratılışı ve Tüp Bebek Meselesi**, İzmir 1990
- Dursun, Turan, **Tabu Can Çekişiyor Din Bu**, Kaynak Yay., İstanbul 1990
- Elmalılı, Muhammed Hamdi Yazır, **Hak Dini Kur'an Dili**, I-X, Azim Yay., İstanbul 1995
- İbn Manzur, Ebu'l-Fadl Muhammed b. Mükerrrem, **Lisanu'l-Arab**, I-V, Beyrut 1968
- Keith, L. Moore, **The Developing Human**, Toronto 1982
- Kutub, Seyyid, **Fi Zilali'l-Kur'an**, I-VI, Beyrut
- Mecelletu'l-Fıkhi'l-İslami**, Sayı: 3, Kahire 1987
- Müslim, **Sahih**, I-V, Beyrut
- Özyazıcı, Alpaslan, **Hücreden İnsana**, İstanbul 1979
- Razi, Ebu Abdillan Muhammed b. Ömer b. Hüseyin el-Kureyşi, **Tefsiru'l-Kebir**, I-XXX, Beyrut
- Sobotta, Becher, **İnsan Anatomisi Atlası**, I-III, İstanbul
- Yıldırım, Suat, **Kur'an'da Fenni Keşifler**, Sızıntı, Sayı: 101, Yıl: 1987, İzmir